

CRNA GORA

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i
vodoprivrede

DIREKTORAT ZA RURALNI RAZVOJ

IPARD UPRAVLJAČKO TIJELO

Verzija: 1.2

Strana 1 of 10

ZAPISNIK SA SASTANKA IPARD III ODBORA ZA NADGLEDANJE

Sastanak broj 6

Zapisnik sa VI sastanka IPARD III odbora za nadgledanje
15. januara 2026. godine - Hotel Hilton, Podgorica

I. Lista učesnika (u prilogu Zapisnika):

Sastanku su prisustvovali članovi IPARD III odbora za nadgledanje, kao i predstavnici Evropske komisije i Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori (sastanku nijesu prisustvovali članovi Ministarstva prostornog uređenja, urbanizma i državne imovine, Ministarstva za ljudska i manjinska prava, Znanstve komore Crne Gore, Fakulteta za turizam i hotelijerstvo - Univerzitet Crne Gore, Nacionalno udruženje vinara i vinogradara Crne Gore, Savez udruženja privatnih vlasnika šuma i „Udruženja proizvođača pastrmke“). Članovi koji nijesu uzeli učešće najavili su odsutvo predstavnicima IPARD Upravljačkog tijela.

Rezultat:

Kvorum je ispunjen, te je sastanak mogao da bude održan i odluke usvojene (28 članova ili njihovih zamjenika sa pravom glasa je bilo prisutno na sastanku, od ukupno 35 članova sa pravom glasa).

Prilog: Pored kratkog spiska učesnika navedenih u Zapisniku, lista učesnika podijeljena na:

1. Članovi sa pravom glasa (zaključno sa rednim brojem 35)
2. Članovi bez prava glasa (od 36 do 40)
3. Posmatrači (od 41 do 45)

II. Agenda

Agenda sastanka

AGENDA

Šesti sastanak IPARD III odbora za nadgledanje

Datum: Četvrtak, 15. januar 2026.
 Vrijeme: 10.00h
 Mjesto: Hotel Hilton, Podgorica

Redni broj	Predviđeno vrijeme	Sadržaj	Informativno /Potrebna saglasnost/Potrebno odobrenje /Potrebno mišljenje članova IPARD III odbora	Odgovornost
1.	10:00 – 10:10	Otvaranje sastanka; Usvajanje Agende; Informacija o izmjenama Rješenja IPARD III odbora	Potrebno odobrenje	Andrija Delić, Državni sekretar Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, predsjednik, Predsjedavajući
2.	10:10 – 10:20	Obraćanje predstavnika Evropske komisije	Informativno	Frank Bollen, šef pretpristupne jedinice za susjedstvo, proširenje i pretpristupnu pomoć Evropske komisije
3.	10:20 – 10:25	Usvajanje zapisnika sa prethodnog Sastanak IPARD odbora za nadgledanje (IMC) (u prilogu dnevnog reda) i informacija o implementaciji odluka donesenih na prethodnom sastanku IPARD III odbora za nadgledanje	Potrebno odobrenje	Andrija Delić, Državni sekretar Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, predsjednik, Predsjedavajući
4.	10:25-10:40	Obraćanje predstavnika Evropske komisije	Informativno	Dik van Dijk, DG AGRI/Evropska komisija
5.	10:40-10:55	Stanje implementacije IPARD III program	Informativno	Andriana Rakočević, generalna direktorica Direktorata za ruralni razvoj, šefica IPARD Upravljačkog tijela
6.	10:55 – 11:10	Prezentacija o stanju sprovođenja prvih IPARD III javnih poziva za Mjerneru 7, podmjere 7.1 i 7.2, Mjerneru 1 i Mjerneru 3	Informativno	Vesna Korović, načelnica u Agenciji za plaćanje
7.	11:10 – 11:25	Izmjene IPARD III programa	Informativno	Miloš Kusovac, načelnik Direkcije za programiranje
		Pauza za kafu		
8.	11:45 – 12:00	Informacije o revizijama) od strane Revizorskog tijela	Informativno	Rina Mućaj Demirović, rukovodilac Odjeljenja za reviziju programa poljoprivrede i ruralnog razvoja u Revizorskom tijelu Crne Gore

 CRNA GORA Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	IPARD UPRAVLJAČKO TIJELO
	Verzija: 1.2
DIREKTORAT ZA RURALNI RAZVOJ	
Strana 3 of 10	

9.	12:00 - 12:15	Prezentovanje ex – post evaluacionog izvještaja za IPARD II program	Informativno	Zoran Irić, načelnik Direkcije za monitoring i evaluaciju IPARD-a
10.	12:15 – 12:25	Realizacija Godišnjeg plana vidljivosti i usvajanje Godišnjeg plana aktivnosti za 2025. i 2026. godinu	Potrebno odobrenje	Nina Jakić, načelnica Direkcija za tehničku pomoć i odnose sa javnošću (PR) ruralnog razvoja
11.	12:25 – 12:30	Usvajanje Akcionog plana za 2026. godinu – Mjera 9 Tehnička pomoć	Potrebno odobrenje	Nina Jakić, načelnica Direkcija za tehničku pomoć i odnose sa javnošću (PR) ruralnog razvoja
12.	12:30 – 13:00	Diskusija		
13.	13:00	Prijedlozi za datum i Agendu za naredni sastanak	Informativno	
	13:00 – 14:30	Ručak		

III. Ishod sastanka IPARD III odbora za nadgledanje

U skladu sa tačkom 1 Agende: Otvaranje sastanka; Usvajanje Agende; Informacija o izmjenama Rješenja IPARD III odbora

Andrija Delić, državni sekretar Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, predsjedavajući, otvorio je sastanak i predstavio Agendu na koju nije bilo primjedbi i planirane izmjene Rješenja IPARD III odbora.

Odluka broj 1

- Agenda je usvojena.
- Svi članovi (28) sa pravom glasa, glasali su za.

U skladu sa tačkom 2 Agende: Obraćanje predstavnika Evropske komisije

- Frank Bollen, šef pretpriступne jedinice za susjedstvo, proširenje i pretpriступnu pomoć/Evropska komisija, u svom izlaganju naglasio je da je IPARD III program ušao u aktivnu fazu sprovođenja, uz značajno povećanje budžeta sa 39 na 63 miliona eura za period 2021–2027. Istaknuto je da je prvi finansijski cilj, koji je podrazumijevao utrošak najmanje 11 miliona eura do 31. decembra 2025. godine, uspješno ispunjen, čime je izbjegnuta gubitak sredstava. Zabilježen je veliki interes poljoprivrednika i privrednih subjekata u Crnoj Gori za korišćenje sredstava iz IPARD programa, što potvrđuje njegov značaj. Međutim, ukazano je na izazove u pogledu trajanja administrativnih procedura, posebno u fazi ugovaranja projekata. Naglašena je potreba za boljim planiranjem budućih poziva kako bi se osigurala ravnomjerna i efikasna potrošnja sredstava do 2030. godine. Posebna pažnja posvećena je nedostatku kadrovskih kapaciteta u nadležnim institucijama, što predstavlja rizik za uspješnu realizaciju programa. Podsjetio je da IPARD III obuhvata i četiri nove mjere, koje čine oko 29% ukupnog budžeta, te da je neophodno ubrzati pripremu za njihovu primjenu. Zaključeno je da sredstva mogu imati puni efekat samo uz adekvatno osnažene administrativne strukture. Na kraju Bollen je dao osvrt na privremeno zatvaranje Poglavlja 11 kao važan korak u procesu pristupanja Evropskoj uniji, ali da predstoji intenzivan rad u narednom periodu, naročito je naglašeno da je naredna faza ključna za ostvarenje cilja pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

U skladu sa tačkom 3 Agende: Usvajanje zapisnika sa prethodnog sastanka IPARD odbora za nadgledanje (IMC) (u prilogu dnevnog reda) i informacija o implementaciji odluka donesenih na prethodnom sastanku IPARD III odbora za nadgledanje

- Andrija Delić, državni sekretar Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, predsjedavajući, konstatovao je da je Zapisnik u predviđenom roku poslat svim članovima IPARD III Odbora za nadgledanje i da na predmetni zapisnik nije bilo komentara.

Odluka broj 2

- Zapisnik sa prethodnog sastanka IPARD III odbora za nadgledanje je usvojen.
- Svi članovi (28) sa pravom glasa, glasali su za.

U skladu sa tačkom 4 Agende: Obraćanje predstavnika Evropske komisije

- Dik van Dijk, DG AGRI/Evropska komisija, program menadžer za Crnu Goru, u svom izlaganju predstavio je stanje implementacije IPARD programa u svim zemljama korisnicama. Nakon četvrtog kvartala 2024. godine, ukupna alokacija za pet IPARD II programa iznosila je 946 miliona eura, od čega je isplaćeno 825,3 miliona eura, što predstavlja prosječnu stopu apsorpcije od 87,2%, uz ukupne dekomitente od oko 120 miliona eura od kojih je 23,3 miliona eura već vidljivo na slajdu. Ostatak će biti obračunat po završetku IPARD programa. Najvišu stopu apsorpcije ostvarila je Turska sa 99,6%, dok su Crna Gora i Sjeverna Makedonija zabilježile stope iznad 85%. Srbija i Albanija ostvarile su niže stope apsorpcije, pri čemu su refundacije za Albaniju prekinute od jula 2023. godine, a za pojedine zemlje refundacije su bile ograničene do 95% za avansne i fazne isplate.

Govoreći o IPARD III programu (2021–2027), istaknuto je da su svi programi usvojeni 2022. godine, uz kasnije izmjene, te da su u najvećem broju slučajeva zaključeni sektorski i finansijski sporazumi. Većina zemalja ima

CRNA GORA
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i
vodoprivrede

DIREKTORAT ZA RURALNI RAZVOJ

IPARD UPRAVLJAČKO TIJELO

Verzija: 1.2

Strana 5 of 10

prenos ovlaštenja za mjere 1, 3, 7 i 9, dok Turska ima najširi obuhvat mjera (1, 3, 4, 5, 7 i 9). Takođe, predstavljena je i realizacija plana objave javnih poziva za 2024. i 2025. godinu.

Posebno su naglašena finansijska pravila IPARD III programa: predfinansiranje do 30%, uz najmanje 50% u prvoj tranši, kao i primjena pravila N+3, prema kojem su sredstva dostupna za 2023. godinu prihvatljiva za EU doprinos do 31. decembra 2026. godine. Takođe, istaknuta je maksimalna kumulativna javna podrška po korisniku od 2 miliona eura za mjeru 1 i 3 miliona eura za mjeru 3, što je zbirno za IPARD II i IPARD III, niko od članova Odbora nije iskazao želju da se to izmijeni

Zaključeno je da su IPARD II programi uspješno završeni, dok je IPARD III ušao u operativnu fazu, uz naglasak da u narednom periodu fokus treba biti na ubrzanju implementacije i povećanju apsorpcije sredstava.

U skladu sa tačkom 5 Agende: Stanje implementacije IPARD III programa

- **Andrijana Rakočević, generalna direktorica Direktorata za ruralni razvoj i šefica IPARD Upravljačkog tijela,** u svom izlaganju informisala je prisutne o napretku u pripremi akreditacionih paketa za preostale četiri mjere iz IPARD III programa. Navela je da je Mjera 4 u finalnoj fazi, da su odrađene kalkulacije za tri podmjere koje su u okviru ove mjere, te da su iste usaglašene sa DG AGRI. Preostaje da se predmetne kalkulacije uključe u IPARD III program, što je i između ostalog razlog što se inicirala izmjena programa. Plan je da do kraja drugog kvartala IPARD struktura dobije povjerenje za sprovođenje ove mjere. Govoreći o Mjeri 5, istakla je da je mjera u pripreмноj fazi, da će se predloženim izmjenama Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju stvoriti uslovi za registraciju lokalnih akcionih grupa. Naglasila je da u izradi procedura učestvuju eksperti iz FAO i Twinning projekta, te da je do kraja II kvartala 2026. planirano da se sprovede eksterna revizija nakon čega će se slati paket reviziji DG AGRI. Za Mjeru 6 navela je da su pripremljene procedure i da se očekuje raspisivanje eksterne revizije kroz mjeru 9 - Tehnička pomoć, te da je u planu da se ova aktivnost sprovede do kraja I kvartala 2026. godine. Podsjetila je da akreditacija ove mjere prolongirana iz razloga neuspješne realizacije prvobitno raspisanog tendera za eksternu reviziju. Osvrnula se i na Mjeru 11, čija je priprema planirana da otpočne u četvrtom kvartalu 2026. godine, dok se tokom 2027. godine može očekivati i zvanični zahtjev za dobijanje akreditacije. Na kraju izlaganja predstavila je plan objave javnih poziva za IPARD III mjere u 2026. godini po kvartalima, gdje je u planu da se raspišu četiri javna poziva, kao i aktivnosti na izmjeni Sektorskog sporazuma za IPARD II i IPARD III program.

U skladu sa tačkom 6 Agende: Prezentacija o stanju sprovođenja prvih IPARD javnih poziva za Mjeru 7, podmjere 7.1 i 7.2, Mjeru 1 i Mjeru 3

- **Vesna Korović, načelnica u Agenciji za plaćanja,** je predstavila realizaciju IPARD III programa, sa osvrtom na prve javne pozive po mjerama 1, 3 i 7, te trenutni status ugovaranja i isplata. Za podmjeru 7.1 primljeno je 165 aplikacija, sa traženim investicijama od 26,57 miliona eura i traženom podrškom od 17,07 miliona eura, od čega je 12,8 miliona eura EU podrška. Do sada je ugovoreno 86 aplikacija, sa investicijama od 14,07 miliona eura i ugovorenim podrškom od 9,21 milion eura, pri čemu je 6,91 milion eura EU podrška. Trenutno je aktivno 85 ugovora, jer je jedan korisnik raskinuo ugovor. Najveći broj ugovorenih aplikacija dolazi iz opštine Nikšić, zatim Mojkovac, dok je Kolašin na trećem mjestu. U dijelu isplata, realizovana je jedna konačna isplata i dvanaest avansnih isplata ukupno vrijednih preko 470 hiljada eura EU podrške. Za podmjeru 7.2 primljeno je 19 aplikacija, sa traženim investicijama od 438 hiljada eura i traženom podrškom od 282 hiljade eura, od čega je 211 hiljada eura EU podrška. Ugovoreno je pet aplikacija, dok je

deset odbijeno, a četiri su u fazi ispitnog postupka. Realizovana je jedna konačna i jedna fazna isplata, ukupno vrijedne oko 12 hiljada eura EU podrške.

U okviru Mjere 3 primljeno je 57 aplikacija, sa traženim investicijama od 46,87 miliona eura i traženom podrškom od 23,43 miliona eura, od čega je 17,58 miliona eura EU podrška. Do sada je ugovoreno 35 aplikacija, dok su dva korisnika u fazi ugovaranja, a dva se nalaze u kontroli prihvatljivosti. Najveći broj ugovoreni aplikacija dolazi iz opština Cetinje i Danilovgrad. Isplate su realizovane kroz osam konačnih, četiri fazne i pet avansnih isplata, ukupno vrijedne preko pet miliona eura EU podrške.

Prvi javni poziv za Mjeru 1 prevazišao je sva očekivanja administracije. Primljeno je 694 aplikacije, sa traženim investicijama od 69,19 miliona eura i traženom podrškom od 48,33 miliona eura, odnosno oko 36,5 miliona eura EU podrške. Trenutno je 400 aplikacija u fazi bodovanja, 80 u fazi ispitnog postupka, dok je 214 u fazi dopune dokumentacije. Nakon završetka administrativnih kontrola i bodovanja, biće poznat precizan broj korisnika i visina prihvatljive podrške.

Do sada je kroz IPARD III program isplaćeno ukupno 6,97 miliona eura podrške, od čega 5,23 miliona eura predstavlja EU podršku, kroz deset konačnih, pet faznih i sedamnaest avansnih isplata. Na kraju izlagnja Korović je podsjetila da je po prvi put imamo i objavu Javnog poziva za Mjeru 9 i da je odobrena jedna aktivnost za realizaciju u iznosu od 3.500 eura bez PDV.

U skladu sa tačkom 7 Agende: Izmjene IPARD III programa

- **Miloš Kusovac**, načelnik Direkcije za programiranje je u svom izlaganju informisao prisutne da će se u okviru predstojeće izmjene IPARD III programa izvršiti ažuriranje programa na osnovu novih raspoloživih podataka i iskustava iz dosadašnje implementacije. Posebno je istakao da se u poglavlju 8.1, koje je zajedničko za sve mjere, razmatraju izmjene koje se odnose na unapređenje kriterijuma rangiranja, preciznije definisanje obaveze izmirenja poreskih obaveza od strane korisnika, kao i jačanje uloge biznis plana koji će biti sastavni i obavezni dio aplikacije. Takođe, planirano je uvođenje minimalnog udjela investicije koji se odnosi na obnovljive izvore energije, kao i jasnije definisanje pojmova mladi poljoprivrednik i planinsko područje. Dodatno, biće pojašnjena veza između mrtvog tereta i investicija u obnovljive izvore energije, kako bi se obezbijedila veća jasnoća i dosljedna primjena ovih principa u praksi.

U okviru Mjere 1 – Investicije u fizički kapital poljoprivrednih gazdinstava, kod objekata za stočarsku proizvodnju, odnosno štalskih objekata, predloženo je da minimalna iskorišćenost kapaciteta na kraju investicije iznosi 70%. Takođe, predviđeno je poboljšanje kriterijuma selekcije i promjena pristupa u cilju kvalitetnije i efikasnije implementacije projekata.

Za Mjeru 3 – Investicije u fizički kapital vezano za preradu i marketing poljoprivrednih i proizvodva ribarstva, predložene izmjene se odnose na unapređenje kriterijuma selekcije i promjenu pristupa kako bi se povećala efikasnost i uspješnost realizacije projekata. U okviru Mjere 4 – Agro-ekološko-klimatske mjere i mjere organske proizvodnje, planirane su izmjene koje imaju za cilj dodatno podešavanje mjere radi nesmetane implementacije. Predviđeno je uvođenje metodologije za izračunavanje iznosa podrške, kao i uvođenje posebnog aneksa koji se odnosi na uslovna grla, čime će se obezbijediti standardizacija i jasnije definisanje kriterijuma. Kada je u pitanju Mjera 6 – Investicije u ruralnu javnu infrastrukturu, istaknuta je potreba za jasnijim definisanjem prihvatljivih troškova, utvrđivanjem minimalne vrijednosti investicije. Takođe, predloženo je ograničavanje maksimalnog broja zahtjeva po jednom korisniku, sa ciljem pravičnije raspodjele raspoloživih sredstava.

Na kraju, govoreći o Mjeri 7 – Diverzifikacija i razvoj poslovanja, Kusovac je naveo da se predložene izmjene odnose na usklađivanje mjere sa važećim zakonodavstvom, kao i detaljnije definisanje specifičnih kriterijuma u pogledu proizvodnog sektora, obima proizvodnje i pravnog okvira, kako je predviđeno u Sekciji 7.2 programa.

Prije kafe pauze, ovdje je dodato 15 minuta za diskusiju i pitanja i odgovore.

- **Nataša Vojinović**, pomoćnica direktora za Sektor statistike poljoprivrede, ribarstva, poslovnih statistika i životne sredine i šumarstva u Upravi za statistiku Crne Gore – MONSTAT, istakla je značaj detaljnijeg popisa u oblasti poljoprivrede, naglašavajući da se uočeni trendovi iz popisa poklapaju sa dosadašnjim ulaganjima kroz IPARD program. Najavila je održavanje okruglog stola 24. februara 2026. godine u 11 časova, na kojem će biti predstavljeni konačni rezultati popisa. Za realizaciju popisa izdvojena su sredstva u iznosu od milion eura.

CRNA GORA
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i
vodoprivrede

DIREKTORAT ZA RURALNI RAZVOJ

IPARD UPRAVLJAČKO TIJELO

Verzija: 1.2

Strana 7 of 10

- **Ratko Bataković**, u ime **Mreže za ruralni Crne Gore**, osvrnuo se na sprovođenje IPARD III programa sa stanovišta korisnika na terenu, ističući da, i pored velikog interesovanja poljoprivrednika, i dalje postoje značajni administrativni izazovi, naročito u pogledu složenosti procedura i dužine perioda od podnošenja prijava do ugovaranja. Naglasio je potrebu za jačanjem savjetodavne i informativne podrške, posebno za manja poljoprivredna gazdinstva. Najavio je da su otpočeli sprovođenje ankete koja će imati za cilj da pokaže zadovoljstvo korisnika IPARD II programa, i predstavio dio podataka, prema kojima korisnici kao glavne prepreke navode komplikovane procedure, nedostatak jasnih informacija i ograničenu institucionalnu podršku. Posebno je ukazao na značaj uvođenja i primjene LEADER pristupa, kao mehanizma za jačanje lokalnih inicijativa i lokalnih akcionih grupa, uz ocjenu da je za njegovu uspješnu realizaciju neophodno dodatno jačanje kapaciteta, jasnije definisane procedure i bolja saradnja između institucija i lokalnih aktera, kako bi IPARD sredstva bila efikasnije i ravnomjernije korišćena. Zaključeno je da je pomenutu anketu potrebno proširiti i uzeti veći opseg ispitnika kao i dodati broj pitanja, pa rezultate iste prezentovati na sledećem sastanku IPARD odbora za nadgledanje, gdje će u Agendu biti dodata tačka u vezi sa tim.
 - **Dik van Dijk**, **DG AGRI/Evropska komisija**, **program menadžer za Crnu Goru**, je istakao da će sva dokumentacija sa sastanka Odbora biti dostupna odmah nakon sastanka kroz link u nastavku: <https://www.gov.me/clanak/odrzana-sesta-sjednica-odbora-za-nadgledanje-ipard-iii-programa>.
- U skladu sa tačkom 8 Agende: Informacije o revizij(ama) od strane Revizorskog tijela.**
- **Rina Mučaj Demirović**, **Ovlašćeni revizor - Rukovodilac Odjeljenja za reviziju programa poljoprivrede i ruralnog razvoja** informisala je prisutne da su standardne revizije za IPARD II program završene, a preostale aktivnosti se odnose na ex-post revizije koje IA sprovodi kontinuirano tokom pet godina nakon finalnih plaćanja. Od ukupno 122 nalaza, osam je i dalje otvoreno, a njihova realizacija redovno se izvještava Evropskoj komisiji.
- Kod IPARD III programa, u decembru 2024. godine izdati su izvještaji sistemske revizije i 19 nalaza. Budući da u toj godini nije bilo izvršenih plaćanja, revizija transakcija nije sprovedena. Tokom prva dva kvartala 2025. godine takođe nije bilo isplata, pa je sprovedena revizija sistema, fokusirajući se na dizajn procedura, usklađenost sa EU regulativom i osnovne dokumente programa. Testirane su kontrole na pet ugovorenih projekata, što je imalo preventivni efekat i rezultiralo 12 nalaza, od kojih jedan ukazuje na sistemsku slabost. Takođe, date su preporuke za preciznije definisanje ključnih pojmova i jačanje koordinacije među institucijama, kako bi primjena programa bila jasnija i efikasnija.
- Pored revizije ugovorenih projekata, provjereno je i pet odbijenih aplikacija, potvrdivši opravdanost odluka. Nakon isplata u trećem i četvrtom kvartalu 2025. godine, slijedi revizija transakcija, čiji će izvještaj Evropskoj komisiji biti dostavljen do 15. marta 2026. godine.
- Revizorsko tijelo aktivno jača svoje kapacitete uz podršku EU i Delegacije EU, pripremajući se za buduću sertifikacionu ulogu. U tom okviru, u septembru 2025. godine započeo je Twinning Light projekat za unapređenje kapaciteta Revizorskog tijela, koji traje do aprila 2026. i uključuje obuke, saradnju s ekspertima i pripremu procedura za nove mjere uključila je Mučaj.
- U skladu sa tačkom 9 Agende: Prezentovanje ex – post evluacionog izvještaja za IPARD II program**
- **Zoran Irić**, **načelnik Direkcije za monitoring i evaluaciju IPARD-a** u svom izlaganju predstavio je proces Ex-post evaluacije IPARD II programa, koja je imala za cilj da ocijeni ostvarenje ciljeva programa, efikasnost

sprovedenih mjera, njihovu efektivnost i ukupni uticaj na razvoj poljoprivrede i ruralnih područja. Evaluacija je sprovedena u skladu sa pravnim osnovama EU i nacionalnim strateškim dokumentima, koristeći kombinovani metodološki pristup. U radu su korišteni kvantitativni podaci, kvalitativne analize, administrativna dokumentacija i konsultacije sa ključnim akterima.

Rezultati su pokazali da su pojedine mjere značajno doprinijele modernizaciji poljoprivrednih gazdinstava, povećanju konkurentnosti sektora, unapređenju kvaliteta i sigurnosti hrane, kao i razvoju ruralnih zajednica kroz diverzifikaciju aktivnosti. Ipak, identifikovani su izazovi kao što su administrativne prepreke, nedovoljno interesovanje korisnika za određene mjere i ograničeni efekti u nekim segmentima.

Na osnovu dobijenih nalaza, date su preporuke za unapređenje budućih programa, uključujući pojednostavljenje procedura, jačanje kapaciteta korisnika i institucija, ciljanu podršku manje zastupljenim sektorima, te uspostavljanje efikasnijeg sistema praćenja i evaluacije. Ova evaluacija predstavlja ključan korak za unapređenje upravljanja i efektivnosti IPARD programa u narednom periodu, zaključio je Irić na kraju izlaganja.

U skladu sa tačkom 10 Agende: Realizacija Godišnjeg plana vidljivosti i komunikacionih aktivnosti — 2025. i usvajanje Godišnjeg plana aktivnosti za 2026. godinu

- **Nina Jakić, načelnica Direkcije za tehničku pomoć i odnose sa javnošću (PR) ruralnog razvoja**, informisala je prisutne da je tokom 2025. godine realizovan godišnji plan vidljivosti i komunikacionih aktivnosti radi informisanja javnosti, potencijalnih aplikanata i korisnika o IPARD II i IPARD III programima, uz snažan fokus na promociju postignutih rezultata. Objavljeno je ukupno 24 video priče o uspješnim IPARD projektima (od čega 6 u 2025), četiri izdanja biltena i 13 saopštenja za javnost, a rezultati javnih poziva redovno su objavivani na zvaničnoj IPARD internet stranici radi obezbjeđenja transparentnosti. Ostvaren je značajan medijski učinak sa 331 objavom u štampanim, elektronskim i onlajn medijima, kao i kroz redovno ažuriranje internet stranice i društvenih mreža. Uprkos izostanku javnih poziva za IPARD III mjere, realizovane su dvije važne konferencije za medije u saradnji sa Delegacijom EU, dok su ukupni troškovi komunikacionih aktivnosti iznosili 4.542,70 €, uz činjenicu da je većina aktivnosti sprovedena bez dodatnih troškova kroz redovan rad institucija.

Takođe, u svom izlaganju informisala je prisutne da Plan vidljivosti i komunikacionih aktivnosti za 2026. godinu predviđa korišćenje svih ključnih komunikacionih kanala, uključujući medije, digitalne platforme, promotivne materijale, obuke, radionice i terenske aktivnosti, sa ciljem transparentnog informisanja i jačanja kapaciteta institucija i potencijalnih korisnika IPARD programa. Poseban akcenat stavljen je na promociju uspješnih IPARD projekata, direktnu komunikaciju sa korisnicima i dostupnost informacija, a za realizaciju planiranih aktivnosti opredijeljen je budžet od 13.000 € iz Mjere tehničke pomoći.

Odluka broj 3

- Plan vidljivosti i komunikacionih aktivnosti za 2026. godinu je usvojen.
- Svi članovi (28) sa pravom glasa, glasali su za.

U skladu sa tačkom 11 Agende: Usvajanje Akcionog plana za 2026. godinu – Mjera 9 Tehnička pomoć

- **Nina Jakić, načelnica Direkcije za tehničku pomoć i odnose sa javnošću (PR) ruralnog razvoja**, upozнала je prisutne da su planirani troškovi za: funkcionisanje Odbora za praćenje (10.000 €), promociju i vidljivost IPARD programa (12.000 €), prevođenje i tumačenje IPARD dokumentacije (5.000 €), jačanje kapaciteta IPARD struktura (50.000 €), pripremu LAG-ova za LEADER pristup (5.000 €), unapređenje implementacije i smanjenje administrativnog opterećenja (60.000 €), eksterne revizije za akreditaciju mjera 5 i 6 (40.000 €), uspostavljanje Nacionalne mreže za ruralni razvoj (3.000 €), nabavku IT opreme i softvera (40.000 €) i sprovođenje održive politike upravljanja ljudskim resursima (50.000 €). Ukupan planirani iznos sredstava za 2026. godinu iznosi 275.000 €.

Odluka broj 4

- Akcioni plana za 2026. godinu – Mjera 9 Tehnička pomoć je usvojen.
- Svi članovi (28) sa pravom glasa, glasali su za.

U skladu sa tačkom 12 Agende: Diskusija - Pregled glavnih zaključaka diskusije:

CRNA GORA
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i
vodoprivrede

DIREKTORAT ZA RURALNI RAZVOJ

IPARD UPRAVLJAČKO TIJELO

Verzija: 1.2

Strana 9 of 10

- **Milko Živković, predsjednik Unije stočara sjevera Crne Gore**, u svom izlaganju posebno je istakao da se inicijative i prijedlozi koji dolaze direktno sa terena, od primarnih poljoprivrednih proizvođača, često nedovoljno prepoznaju i uvažavaju u procesu planiranja i donošenja odluka. Ukazao je da postoji nesklad između stvarnih potreba na terenu i načina na koji su mjere i budžeti trenutno strukturirani. Posebno je naglasio značaj mjera usmjerenih na zadržavanje proizvođača i stanovništva u ruralnim područjima, ocjenjujući ih ključnim za opstanak sela i održivost poljoprivrede. Prema njegovim riječima, bez ljudi na terenu nije moguće obezbijediti proizvodnju, preradu niti dugoročni razvoj ruralnih sredina. Istakao je da interesovanje za određene mjere prevazilazi raspoloživa sredstva, što ukazuje na potrebu njihovog jačanja. Takođe je ukazao na problem nedostatka radne snage, koji dovodi do zapuštanja poljoprivrednog zemljišta i smanjenja proizvodnih kapaciteta. Na kraju uputio je direktno pitanje o statusu ugovaranja Mjere 1 za prvi Javni poziv, kao i mogućnosti alokacije dostupnih sredstava između određenih mjera IPARD programa. Zaključio je da je neophodno strateški i dugoročno ulagati u mjere koje podstiču ostanak ljudi na selu, iako su takve mjere često zahtjevne i politički manje popularne.
- **Frank Bollen, šef pretpristupne jedinice za susjedstvo, proširenje i pretpristupnu pomoć/Evropska komisija** istakao je da u potpunosti razumije zabrinutost koju je u svom izlaganju iznio gospodin Živković. Naglasio je da su kolege iz IPARD Agencije svjesne pomenutog izazova i izrazio očekivanje da će u najkraćem roku biti dostupne nove informacije u vezi sa procesom ugovaranja, koje će moći da prenese članovima Udruženja. Podsjetio je da je IPARD III program usvojen prije četiri godine i usaglašen između Evropske komisije i Crne Gore, te posebno stavio akcenat na uvođenje četiri nove mjere – 4, 5, 6 i 11. Istakao je da neće biti preusmjeravanja sredstava između mjera, odnosno da sredstva neće biti prenesena na Mjeru 1. Dodao je, međutim, da to ne znači da Evropska komisija ne dijeli i ne razumije u potpunosti zabrinutost koja se odnosi na proces ugovaranja za Mjeru 1.
- **Vučko Pešić, predsjednik Udruženja seoskih domaćinstava „Turizam na selu“**, se u diskusiji obratio sa konkretnim zahtjevom da se dostavi lista, odnosno spisak korisnika imenom i prezimenom fizičkih kao i pravnih lica koji su koristili sredstva iz IPARD II programa. Kao i spisak korisnika takođe imenom i prezimenom fizičkih i pravnih lica koji su potpisali ugovor o dodjeli bezpovratne podrške za IPARD III program mjera 7 podmjera 7.1. Kao i da se na zvaničnom sajtu upišu imena i prezimena fizičkih lica korisnika mjere 7.1. Pitanje odnosilo se na uvid u strukturu korisnika, sa ciljem da se jasno sagleda ko su stvarni korisnici dodijeljenih sredstava i na koji način su ona raspoređena po pojedinačnim mjerama. Naglasio je da bi ovakav spisak bio od posebnog značaja za dalje praćenje efekata programa, kao i za realno sagledavanje zastupljenosti korisnika sa terena, posebno u oblasti seoskog turizma. Takođe, naveo je da bi Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede trebalo da razmotri vraćanje mjere za diversifikaciju ekonomskih aktivnosti u okviru Agrobudžeta, koja je prethodno ukinuta, imajući u vidu njen značaj za održivost seoskih domaćinstava. Gospodin Pešić je dodatno predložio izmjene u smislu uvođenja dodatnih kriterijuma, kako bi se pružila veća podrška poljoprivrednicima, kao i da se uvedu dodatni bodovi za korisnike iz manje razvijenih opština, kako bi sredstva iz podmjere 7.1. koristili poljoprivredni proizvođači.
- **Dik van Dajk, DG AGRI/Evropska komisija, program menadžer za Crnu Goru**, podsjetio je prisutne da se IPARD program sprovodi na potpuno transparentan način, te da su svi podaci javno dostupni i mogu se pronaći na zvaničnoj IPARD internet stranici. U skladu sa Sektorskim sporazumom, podaci se ažuriraju svakih šest mjeseci. Ukoliko ih neko ne može pronaći na internet stranici, dovoljno je da uputi zvaničan upit Ministarstvu, koje će dostaviti traženu listu. Ukazao je na obavezu poštovanja regulative Evropske unije o

zaštiti podataka i najavio da će za naredni sastanak biti pripremljena sažeta informacija na jednoj stranici o zaštiti podataka i privatnosti, koja će, zajedno sa Agendom, biti dostavljena svim članovima Odbora. Takođe je istakao da se slaže sa konstatacijom gospodina Pešića da poljoprivredna proizvodnja mora biti strogo povezana sa razvojem ruralnog turizma. Upravo iz tog razloga izvršene su izmjene u IPARD III programu, kojima su uvedeni kriterijumi koji povezuju poljoprivrednu proizvodnju sa ruralnim turizmom. Predložio je da se link aktivnosti sa internet stranice pošalje svim članovima Odbora, a isti se može pronaći i u nastavku: <https://www.gov.me/clanak/lista-aktivnosti-i-korisnika-za-ipard-iii>.

- **Ivan Mališić, projektni menadžer Regionalne razvojne agencije za Bjelasicu, Komove i Prokletije** u svom obraćanju stavio je fokus na pitanja zaštite životne sredine i očuvanja određenih područja, ukazujući na potrebu da se mjere ruralnog razvoja usklade sa ekološkim standardima i zaštitom prirodnih resursa. Posebno je naglasio važnost očuvanja osjetljivih i zaštićenih područja, te potrebu da se prilikom implementacije investicija iz IPARD programa vodi računa o dugoročnom uticaju na životnu sredinu. Takođe je istakao probleme stočara koji izdižu na katune, ukazujući na sve veći nedostatak vode na Sinjajevini i potrebu za izgradnjom polija za stoku, kao i otežan ili onemogućen pristup stočarima da napoje stoku na Kapetanovom jezeru zbog izgradnje objekata (kafana) oko samog jezera. Dodatno je ukazao na problem izgradnje objekata (vikendica) na katunima širom Crne Gore, posebno na katunima gdje je stigao asfalt, što onemogućava stočarima držanje stoke i ispašu. Na kraju je naglasio da su stočari koji izdižu na katun već ili su potencijalni korisnici IPARD mjera podrške, ali da ih je svakim danom sve manje, te zaključio da država reaguje sporo na brze negativne promjene i trendove.
- **Kasim Agović, samostalni savjetnik u Agenciji za zaštitu životne sredine**, se u diskusiji osvrnuo na povezanost informativnih i promotivnih kampanja sa radom lokalnih institucija. Istakao je da bez aktivnog uključivanja opština, lokalnih službi i relevantnih institucija kampanje ne mogu dati puni efekat na terenu. Naglasio je da je neophodna bolja koordinacija između centralnog nivoa i lokalnih aktera kako bi informacije o mjerama i mogućnostima podrške zaista stigle do krajnjih korisnika. Takođe je ukazao na značaj usklađivanja poljoprivrednih praksi sa zahtjevima zaštite životne sredine, ističući da održiva poljoprivreda ima ključnu ulogu u očuvanju prirodnih resursa. Posebno je naglasio potrebu jačanja svijesti proizvođača o ekološkim standardima i mjerama koje doprinose dugoročnoj zaštiti životne sredine.
- **Hakija Jasavić, član Poljoprivrednog klastera Crne Gore**, uz naglašavanje značaja kontinuiranog dijaloga i potrebe da se iznesene primjedbe i pitanja uzmu u obzir u daljem radu. Istakao je važnost da se zaključci sa sastanka ne zadrže samo na nivou diskusije, već da rezultiraju konkretnim unapređenjima u praksi, upozorivši da se broj poljoprivrednika iz godine u godinu smanjuje, te da je neophodno hitno raditi na stvaranju boljih uslova kako bi se ovaj trend zaustavio i poljoprivreda učinila održivijom.
- **U odnosu na pitanja i komentare učesnika diskusije**, Danka Božović, načelnica u Agenciji za plaćanja je dala pojašnjenje da se liste aktivnosti i relevantni podaci o korisnicima IPARD programa ažuriraju redovno i objavljuju u skladu sa važećim procedurama na zvaničnom IPARD sajtu. U skladu sa sektorskim sporazumima, ove informacije se objavljuju na polugodišnjem nivou, pri čemu je naglašeno da se, zbog zaštite podataka o ličnosti, imena fizičkih lica ne mogu javno objavljivati. Takođe je istakla da **Javni poziv za Mjeru 1 premašio sva očekivanja administracije**, kako po broju prijava, tako i po ukupnom iznosu tražene podrške. Konačan broj primljenih aplikacija iznosi **694**, dok je ukupni iznos tražene EU podrške **36,5 miliona eura**. Nakon završetka administrativne kontrole svih zahtjeva, pristupiće se rangiranju, nakon čega će biti poznat tačan iznos prihvatljive podrške, odnosno broj korisnika koji će moći biti podržani kroz ovaj Javni poziv. U ovom trenutku, **400 aplikacija je prihvatljivo i nalazi se u fazi bodovanja, 80 aplikacija je u fazi ispitnog postupka**, nakon kojeg će biti utvrđeno da li su prihvatljive, dok se **214 aplikacija nalazi u fazi dopune** (čekanje odgovora na zahtjev za dopunu, obrada pristiglih dopuna i slanje dodatnih zahtjeva).
- **Andriana Rakočević, generalna direktorica Direktorata za ruralni razvoj**, pojasnila je da u **IPARD III programu nije moguće preusmjeravanje sredstava između mjera**, za razliku od prakse koja je postojala u okviru IPARD II programa. Ovo ograničenje proizilazi iz unaprijed definisane programske strukture i pravila Evropske unije koja se primjenjuju u aktuelnom programskom periodu. Govoreći o pitanjima usklađivanja ruralnog razvoja sa zaštitom i očuvanjem životne sredine, podsjetila je da se u Crnoj Gori sprovodi projekat **GORA – „Adaptacija na klimatske promjene i povećanje otpornosti u crnogorskim planinskim područjima“**, koji ima

 CRNA GORA Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	DIREKTORAT ZA RURALNI RAZVOJ
IPARD UPRAVLJAČKO TIJELO	Verzija: 1.2
	Strana 11 of 10

za cilj jačanje otpornosti ruralnih i planinskih područja na klimatske promjene, uz poštovanje ekoloških standarda i održivo korišćenje prirodnih resursa. Na kraju, **Andrijana Rakočević je pozvala sve prisutne na nastavak saradnje, konstruktivne prijedloge i otvoren dijalog**, ističući da je upravo razmjena mišljenja sa osnovni cilj ovakvih sastanaka, kako bi se politike ruralnog razvoja unapređivale u skladu sa realnim potrebama poljoprivrednika i lokalnih zajednica.

Zaključci sa sastanka su da se članovima IPARD III odbora za nadgledanje dostave:

- Link sa Listom aktivnosti korisnika podrške IPARD III,
- Finalni ex-post evaluacioni izveštaji,
- Prevedena prezentacija sa šestog sastanka IPARD III odbora za nadgledanje.

U skladu sa tačkom 13 Agende: Prijedlozi za datum i Agendu za naredni sastanak

- **Andrija Delić, državni sekretar Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, predsjedavajući**, predložio je da termin za sledeći sastanak bude dogovoren u internoj komunikaciji sa predstavnicima EU komisije, o čemu će članovi IPARD III odbora za nadgledanje blagovremeno i biti obaviješteni.

Potpisi:

PREDSJEDAVAJUĆI IPARD III odborom za nadgledanje:	ZA SEKRETARIJAT:
<i>G-din Andrija Delić, Predsjedavajući</i>	<i>G-đa Andrijana Rakočević</i>
<i>Zvanje: Državni sekretar Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, predsjednik</i>	<i>Zvanje: Generalna direktorica Direktorata za ruralni razvoj, šefica Upravljačkog tijela</i>
Potpis: <i>ANDRIJA DELIĆ</i>	Potpis: <i>ARAKOC</i>
Datum: 12.02.2026. godine	Datum: 12.02.2026. godine

PRILOG: Lista učesnika